

KESKKONNAAMET

KINNITATUD
Keskkonnaministri 22.08.2016
käskkirjaga nr 1-2/16/807

Lääne-Eesti, Ida-Eesti ja Koiva vesikondade veemajanduskavade meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava 2016-2017

Juuni 2016

1. Veemajanduskavade rakendamise
tegevuskava koostamise eest
vastutavad ametnikud:

Keskkonnaameti keskkonnaosakond
veemajanduse koordinaator Milvi Aun
(tel. 384 8686, e-post: milvi.aun@keskkonnaamet.ee)

Keskkonnaameti keskkonnaosakond
veemajanduse koordinaator Elina Leiner
(tel. 447 7387, e-post: elina.leiner@keskkonnaamet.ee)

Keskkonnaameti keskkonnaosakond
veemajanduse koordinaator Kätlin Juuram
(tel. 750 0450, e-post: katlin.juuram@keskkonnaamet.ee)

2. Veemajanduskavade rakendamise
tegevuskava koostamises osalenud
riigi- ja valitsusasutused ning
kohalikud omavalitsused:

Keskkonnaministeerium, Keskkonnainspektsioon, Keskkonnaagentuur,
Põllumajandusamet, vesikondade töörühmade liikmed Ida-Eesti,
Lääne-Eesti ja Koiva vesikonnas (omavalitsusliidud, kohalikud
omavalitsused jt) ning veemajanduskomisjon.

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava koostamise põhimõtted	3
Tegevuskava ülesehitus ja rakendamine	6
<i>Pinnavesi</i>	7
<i>Põhjavesi</i>	8
Pinnavee operatiivseire	8
Avalikkuse kaasamine	9
Ülevaate koostamine	10
Kavandatud meetmed 2016-2017	10
<i>Lääne-Eesti vesikond</i>	11
<i>Ida-Eesti vesikond</i>	12
<i>Koiva vesikond</i>	14
<i>Vesikonnaülesed meetmed</i>	14

LISAD

Lisa 1. Pinnavee meetmed 2016-2017

Lisa 2. Põhjavee meetmed 2016-2017

Lisa 3. Halvenenud seisundiga pinnaveekogumite nimekiri

Sissejuhatus

Veemajanduse paremaks korraldamiseks on Eestis moodustatud kolm vesikonda: Lääne-Eesti, Ida-Eesti ja Koiva. Vee kaitse ja kasutamise abinõude planeerimiseks on iga vesikonna kohta koostatud veemajanduskava (*edaspidi VMK*) ning meetmeprogramm, mis on VMK lahutamatu osa. Uue perioodi 2015-2021 kohta koostatud VMK ja meetmeprogrammid kinnitati Vabariigi Valitsuses 07.01.2016. Meetmeprogramm sisaldab vee kasutamise ja kaitse meetmeid, millede elluviimine aitab saavutada veepoliitika raamdirektiivis sätestatud põhieesmärgi: kõikide vete hea seisundi saavutamine.

Eesmärgi saavutamiseks on eelkõige oluline:

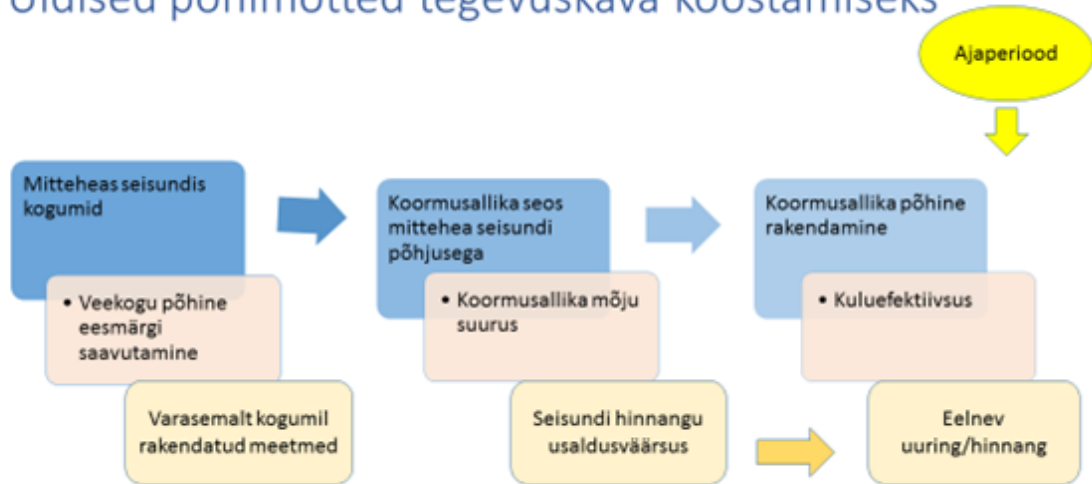
- punkt- ja hajukoormusest toitainete veekeskkonda jõudmise vähendamine,
- olulistele veekogudele rajatud paisudel kalade läbipääsu tagamine,
- ebaseadusliku (loata) tegevuse lõpetamine.

Veemajanduskavade meetmeprogrammi rakendamist korraldab veeseaduse § 3¹⁶ lg 1 kohaselt veemajanduskomisjon. Programmi paremaks elluviimiseks koostab Keskkonnaamet meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava, kaasates selle koostamisse erinevaid asjast huvitatud osapooli (KOV, KKI, KeM, PMA, omanikud jt), kuna tegevuskava rakendamine on kõigi veekasutuse ja vete seisundit mõjutavate osapoolte ühine ülesanne.

Meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava koostamise põhimõtted

VMK meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava koostatakse perioodiks 2016-2017, mille alusel toimub VMK meetmeprogrammi rakendamine. Tegevuskava eesmärk on täpsustada meetmeprogrammi tegevusi lühemaks perioodiks ning keskenduda konkreetsetele valgaladele või kindlatele teemadele mitteheas seisundis pinna- ja põhjaveekogumitel. Tegevuskava koostamisel on lähtunud ekspertide poolt koostatud ja Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud meetmeprogrammist. Tegevuskava on koostatud kogumipõhiselt, osad meetmed on kavandatud kas vesikonnaüleselt või lähtuvalt konkreetse vastutava organisatsiooni tegevusplaanist. Meetmed on koostatud eraldi pinna- ja põhjavee kohta.

Üldised põhimõtted tegevuskava koostamiseks

Keskkonnaamet on 2016-2017. aasta tegevuskavasse koondanud pinnaveekogumid, mille seisund on mittehea¹ ning halvas või ohustatud seisundis põhjaveekogumid, mis vajavad seisundi parandamiseks meetmete rakendamist.

Tegevuskava koostamisel, sh kogumite valikul ja meetmete/ tegevuste planeerimisel lähtuti alljärgnevatest üldistest põhimõtetest:

1. Mitteheas seisundis kogumid

Meetmed planeeriti eelkõige mitteheas seisundis pinnaveekogumite ja halvas või ohustatud seisundis põhjaveekogumitele ning lähtuti meetmeprogrammis konkreetseks aastaks planeeritud tegevustest. Mittehea seisundi hindamisel lähtuti nii VMK-s kinnitatud kui ka 2015. aastal kinnitatud 2014. aasta seireandmete põhjal koostatud ja kinnitatud veekogumite seisundite vahelhinnangust. Tegevuskava koostamisel arvestati ka veekogumite 2014. aasta seisundihinnangute halvenemist võrreldes 2013. aasta hinnanguga (vt Lisa 3). Nimetatud kogumitele planeeritud tegevused kajastuvad tegevuskava tabelites. Halvenenud seisundiga kogumitest on 2016. aastal operatiivseires Pirita_3, Vääna_1, Leevi_2, Võhandu_7.

2. Varasemalt kogumil rakendatud meetmed

Meetmete planeerimisel arvestati juba varasemalt kogumil rakendatud või rakendamisel olevaid, samuti kindlalt planeeritud tegevusi, sh ka keskkonnalubade kehtivuse lõppemise ja uute taotluste laekumisega ning kavandatavate uuringutega. Eelnimetatu tagab võimaluse süsteemselt ühe veekogumi või veekogu seisundi lõplikuks parandamiseks.

3. Koormusallika mõju suurus

Kogumite valikul arvestati koormusallika mõju olulisusega ehk siis põhimõttega: mida suurem või olulisem on mõju (näitena suured kompleksloaga ettevõtted, üle 2000 ie asulad, valgalal

¹ Pinnavee puhul on mittehea seisund kas kesine, halb või väga halb

üle 50% aktiivses kasutuses põllumajanduslikku maad jne), seda enam tuleb sellise koormusega arvestada ja näha ette tegevused selle vähendamiseks.

4. Koormusallika seos mittehea seisundi põhjusega

Tegevuskavasse kogumite valikul arvestati, kas mittehea seisundi põhjustajana on välja toodud seda tegelikult mõjutav koormusallikas. Näitena: kui veekogumi mittehea seisundi element on kalastik, siis peamiseks põhjuseks on tõenäoliselt tõkestusrajatis ning planeeritav tegevus tuleb suunata selle mõju vähendamisele. Antud juhul muud koormusallikad ei ole esmatähtsad, kuid kindlasti ei saa neid kõrvale jätta.

5. Veekogu/veekogumi põhine eesmärgi saavutamine

Tegevuskavas on seatud eesmärgiks veekogu kui terviku seisundi parandamine. Heaks näiteks on valgalapõhised reostuskoormuse uuringud (näitena Keila, Selja, Räpu), mis annavad ülevaate kogu valgala probleemistikust, samuti rakendamist vajavatest meetmetest. Selle juures on oluline piirkonna probleeme tutvustada kohalikele omavalitsustele, kohalikule kogukonnale, piirkonnas tegutsevatele ettevõtetele ning leida koos lahendused.

6. Eelnevalt tehtud uuringud/ hinnangud

Meetmed on planeeritud ka sellistel kogumitel (veekogudel), kus mitteheas seisundis veekogumi või veekogu kohta tervikuna on koostatud uuring, kaardistatud probleemid ja vajalikud tegevused ehk siis ära on tehtud eeltöö ning olemas on teave vajalikest meetmetest, mida saab koheselt rakendada hakata. Paljudel juhtudel on olemas seireandmete põhjal teave, et kogum on mitteheas seisundis, kuid pole teada selle täpset põhjust. Ka sellisel juhul on eelnevad uuringud mittehea seisundi põhjuste välja selgitamiseks vajalikud. Sellised uuringud on tehtud näitena Keila, Selja, Räpu, Purtse ja selle lisajõgede ning Kroodi oja kohta. Samalaadsete uuringute või ülevaadete koostamist plaanitakse ka edaspidi jätkata.

7. Koormusallikapõhine eesmärgi saavutamine

Vajadusel ja võimalusel saab meetmeid rakendada ka koormusallikapõhiselt. Näiteks on Keskkonnainspeksioonil plaanis 2016. aastal lõpule viia kõik lõhejõgedel² alustatud haldusmenetlused vee erikasutusloata paisutamise osas.

8. Seisundi hinnangu usaldusväarsus

Meetmete planeerimisel arvestati ka seda, kas kogumite seisundi hinnangud on saadud reaalsete mõõtmisandmete põhjal või on lähtunud eksperthinnangutest või varasemal perioodil teostatud seire tulemustest, mis võivad olla seetõttu madalama usaldusväarsusega. Kui sellistele kogumitele on tegevuskavas siiski meetmeid planeeritud, on võimalik kavandada täiendavalt seiret, et saada usaldusväärsemaid andmeid.

9. Kuluefektiivsus

Kindlasti tuleb meetme rakendamisel lisaks selle mõjule veekogumile hinnata ka meetme kuluefektiivsust ehk siis kas või kui mõistlik on planeeritava tegevuse rahaline kulu ning kas

² Jões ja jõgede lõigud, mis on nimetatud keskkonnaministri 15.06.2004 määruses nr 73 <https://www.riigiteataja.ee/akt/898474>.

meetme ellu viimine tagab meie ootused veekogumi seisundi parandamiseks. Näitena Ida-Virumaa kaevanduspiirkonnas halvas seisundis põhjaveekogum: kas lõpetada kaevandamine või leppida olukorraga. Samas pole selge, kas kaevandamise lõppemisel põhjaveekogumi keemiline seisund paraneks. Samas võib eeldada, et paraneb põhjaveekogumi koguseline seisund kui pärast kaevandamise lõppemist põhjaveetase hakkab tõusma. Samuti on kalapääsude rajamisel oluline välja töötada kõige efektiivsem lahendus arvestades seejuures nii tehnilist teostatavust, sobivust kalastikule kui ka kulukust.

Tegevuskava ülesehitus ja rakendamine

Tegevuskava on koostatud ühisena kolmele vesikonnale. Perioodi 2016-2017 tegevuskavasse on planeeritud eelkõige meetmeid, mille rakendamise algusajaks on VMK meetmeprogrammis kavandatud aastad 2016 või 2017. Tegevuskava meetmed on koostatud eraldi pinna- ja põhjaveekogumite kohta. Pinna- ja põhjavee meetmed on eraldi tabelitena: pinnavee meetmed koosnevad kolmest tabelist ja põhjavee meetmed kahest tabelist (Lisa 1, Lisa 2).

Rakendatavad meetmed jagunevad põhimeetmeteks, planeeritud täiendavateks ja täiendavateks meetmeteks³.

Lähtuvalt rakendusvaldkonnast on meetmed jaotatud:

- administratiivsed (keskkonnaloal, järelevalve toimingud, õigusraamistik);
- tehnilised (ehituslikud ja rakenduslikud tegevused);
- nõustavad (nõustamine, koolitus, teavitus);
- uuringud (teadus- või rakendusuringud).

Meetme rakendamise eest vastutajal on kohustus tagada selle rakendamine kavandatud perioodil vastavalt tegevuskavale. Tegevuse elluviimisega tuleb vähemalt alustada tegevuskavas näidatud perioodil. Kui meetme elluviijal ei ole võimalik meedet kavandatud perioodil rakendada, tuleb selle kohta esitada põhjendus koos selle elluviimise uue tähtajaga. Põhjendus tuleb esitada hiljemalt 2017. aasta III kvartali lõpuks kirjalikult või e-posti teel ühel <http://vesikonnad.keskkonnaamet.ee/?op=body&id=5> toodud aadressil.

Valdkonnapõhiselt vastutavad meetmete rakendamise eest:

- administratiivsed meetmed: Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnainspektsioon, Põllumajandusamet jt;
- tehnilised meetmed: objekti, millele on meede suunatud, omanik jt;
- uuringud: Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Põllumajandusamet, omanik jt;
- nõustamine: Keskkonnaministeerium, Maaeluministeerium, Keskkonnaamet, Põllumajandusamet jt.

Veemajanduskava meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava on ette nähtud VMK meetmeprogrammide elluviimiseks. Veemajanduskavade meetmete maksumused on VMK-s toodud kuue aasta kohta ning on perioodil 2015-2021 hinnanguliselt ligi 363 miljonit eurot.

³ <http://www.envir.ee/sites/default/files/meetmeprogramm.pdf>

Meetmeprogrammi maksumus on hinnanguline ning veemajandusperioodil läbiviidavate täpsemate uuringute ja eelprojektide tulemuste põhjal võivad meetmete maksumused muutuda. Tegevuskavas on toodud meetmete maksumused ning võimalikud rahastusallikad tegevuskava perioodi kohta pinna- ja põhjavee meetmete tabelites (Lisa 1 ja Lisa 2).

Oluline on ka märkida, et osad pinna- ja põhjavee meetmed jätkuvad kuni VMK teise rakendustsükli lõpuni (kuni aastani 2021) ning nende maksumus on tegevuskava tabelites toodud kogu rakendamise perioodi kohta (näidates summasid kuue aasta kohta).

Pinnavee tegevuskava meetmete maksumus kokku on **19 216 000 eurot**. 2016. aastaks on sellest summast juba rahastuse saanud tegevused suurusjärgus 1,6 miljonit eurot. Põhjavee tegevuskava meetmete maksumus kokku on **14 296 000 eurot**. 2016. aastaks on sellest summast juba rahastuse saanud tegevused suurusjärgus 1 miljon eurot. Ülejäänud summa osas on meetmete finantseerimine sõltuvalt meetmest planeeritud kas riigieelarvelistest, kohalike omavalitsuste, Euroopa Liidu (Ühtekuuluvusfond, Ühtse põllumajanduspoliitika fond MAK jm), siseriiklike rahastusprogrammide (SA Keskkonnainvesteeringute Keskus jm) või ka erasektori vahenditest. Nii siseriiklike kui ka EL üleste rahastusprogrammide kasutamisel tuleb arvestada, et konkreetse projekti rahastuse üle otsustab rahastaja ning tegevuskavas nimetamine ei anna õigustatud ootust raha saamiseks.

Pinnavesi

Pinnavee tegevuste planeerimisel on lähtutud vesikondade VMK-de pinnavee meetmeprogrammist. Pinnavee osas on meetmed jaotatud kolmeks (Lisa 1):

- Tabel 1: Põhi- ja planeeritud täiendavad meetmed ehk õigusaktidest tulenevad ülesanded, mida rakendab Keskkonnaamet;
- Tabel 2: Planeeritud täiendavad ja täiendavad meetmed ehk õigusaktidest tulenevad ülesanded, milliseid täidavad teised VMK rakendamise seotud osapooled;
- Tabel 3: Vesikonnaülesed meetmed ehk meetmed, mis kohalduvad kõikidele veekogumitele või kindlates piirkondades olevatele veekogumitele.

Tabelis 1 on toodud õigusaktidest tulenevad meetmed, mida rakendab Keskkonnaamet või milles on Keskkonnaametil oluline roll. Näitena on need seotud heitvee nõuetele vastavuse tagamisega, vee erikasutuslubade väljastamise ja nõuete seadmisega, veeseaduse § 24 kohaste rangemate nõuete seadmise vajaduse selgitamisega jms.

Tuleb märkida, et mõningad tegevused on omavahel seotud ja saavad lahenduse mitme asutuse koostööna. Näitena ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks on vajalik esmalt Keskkonnainspektsiooni poolne sekkumine, misjärel võib oodata, et objekti omanik pöördub Keskkonnaametisse ebaseadusliku tegevuse seadustamiseks või lõpetamiseks.

Tabelis 2 on toodud meetmed, mida rakendavad teised VMK ellu viimisega seotud osapooled nagu kohalikud omavalitsused, Keskkonnaministeerium, Põllumajandusamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, aga ka veekasutaja või objekti omanik. Nimetatud asutused tegutsevad

vastavalt oma prioriteetidele, arvestades sealjuures veemajanduskava meetmeprogrammi ja keskkonnanäesmärkidega. Tabelis on ka täiendavad meetmed, millede osas Keskkonnaamet teavitab vastutavaid osapooli või neid ühendavaid liituseid meetmete rakendamise vajalikkusest, korraldab nõustamist ja koolitusi, kui selle järgi on otsene vajadus.

Tabelis 3 on toodud vesikonnaüleised meetmed, mis kohalduvad kõikidele veekogumitele või kindlas piirkonnas asuvatele kogumitele, näitena nitraaditundlikul alal (NTA). Meetmete rakendajaks on siin kas Keskkonnaministeerium, kohalik omavalitsus, Keskkonnaamet, Keskkonnainspeksioon, aga ka objekti omanik. Keskkonnainspeksioon pöörab enim tähelepanu 2016. aastal lõhilaste jõgedel olevatele paisutustele algatatud haldusmenetluste lõpetamisele ja põllumajandusettevõtjatest loomapidajatele, kellel on loomi alla tööstusheite seaduses toodud künnise.

Kuna mitmed vesikonnaüleised meetmed on pikemaajalised kui kaks aastat, siis on nendele lisatud ka meetme rakendamise aeg.

Tegevuskava põhineb veemajanduskava meetmeprogrammil, mis on koostatud alates 2012. aastast kogutud andmete põhjal, seega võib meetmete rakendamisel selguda ka vajadus meetme ümberhindamiseks või uue meetme kavandamiseks.

Põhjavesi

Põhjavee tegevuskava koostamisel on lähtutud vesikondade VMK-de põhjavee meetmeprogrammist, kus meetmed on planeeritud halvas ja ohustatud seisundis põhjaveekogumitele. Põhjaveekogumite meetmed on esitatud kogumipõhiste tabelitena (Lisa 2):

- Tabel 1: Meetmed, mida rakendab Keskkonnaamet;
- Tabel 2: Meetmed, mida rakendavad teised VMK ellu viimisega seotud osapooled.

Tabelis 1 on iga põhjaveekogumi juures märgitud konkreetsed tegevused, mida tuleb rakendada hea seisundi saavutamiseks või säilitamiseks. Valdav osa tegevustest on administratiivsed. Järgmisesse aastasse on kavandatud neli uuringut. Samuti pööratakse tähelepanu põllumajandustootjate nõustamisele ja nende teadlikkuse tõstmisele põhjavee kaitstuse ja seisundi hinnangute osas.

Tabelis 2 esitatud tegevuste elluviimise eest vastutavad Keskkonnaministeerium, Keskkonnainspeksioon, kohalikud omavalitsused ning objekti omanikud.

Pinnavee operatiivseire

Veeseireprogrammist⁴ lähtuvalt teostatakse operatiivseiret täiendusena ülevaateseirele, et täpsustada veekogude seisundit ja sellele avalduva surve põhjuseid ning hinnata rakendatud

⁴ „Vesikondade veeseireprogramm 2016 – 2021“

meetmete tõhusust. Operatiivseire, erinevalt ülevaateseirest, ei eelda seirepunktis üheaegselt nii ökoloogilise kui keemilise seire korraldamist, kuna operatiivseire raames analüüsivate kvaliteedinäitajate valik sõltub eelkõige koormusallika iseloomust, mille mõju hinnatakse. Operatiivseiresse on kaasatud ka sellised veekogud, kus on tuvastatud veekeskkonnale ohtlikke aineid.

Operatiivseire programmi koostamisel lähtutakse eelkõige pinnaveekogumite seisundi vahelhinnangutest, vesikondade VMK-de meetmeprogrammide rakendamise tegevuskavast ning kogumile mõju avaldavatest punkt- ja hajukoormuse allikatest. Pinnavee operatiivseire programmi vastutavaks koostajaks on alates 2016. aastast Keskkonnaamet.

Operatiivseire eesmärgi võib üldjoontes jaotada kolmeks:

- rakendatud meetme tõhususe hindamine mitteheas ehk kesises, halvas või väga halvas seisundis kogumitel (seirataivate kogumite valimi aluseks on kogumi mitte hea seisund ning viimase 2-3 aasta jooksul kogumil toimunud eesmärgipärane tegevus, millel võib olla soodne mõju seisundi paranemisele);
- halvas ja väga halvas seisundis kogumite seisundite parendamise meetmete planeerimisel sisendi saamiseks (seiretulemustele tuginedes ettepanekute tegemine seisundi parendamise eesmärgil ja meetmete rakendamiseks) ja koormusallikate mõju väljaselgitamiseks;
- reoveepuhastite heitvee väljalaskmetele planeeritud meetmete tõhususe seire (eesmärgiks on kontrollida vee erikasutusloas kehtestatud nõuete täitmist ning hinnata väljalaskude otsest mõju veekogudele).

Seiretulemusi kasutatakse väljalaskmete võimaliku mõju hindamiseks veekogumitele, samuti keskkonnalubades (vee erikasutusluba, keskkonnakompleksluba) seatud nõuete kinnipidamise ning vee erikasutaja poolt võetud omaseire tulemuste tõesuse hindamiseks. Seiretulemuste põhjal on võimalik keskkonnalubades väljalaskme heitveele kehtestatud nõuete karmistamine juhul, kui heitvee väljalask mõjutab suubla seisundit. Seiretulemuste põhjal hinnatakse ka rakendatud meetmete tõhusust mitteheas seisundis veekogumitel.

Samuti annavad operatiivseire tulemused sisendi VMK meetmeprogrammide rakendamise tegevuskava koostamiseks ning selle tulemuslikkuse hindamiseks ja ettepanekute tegemiseks ülevaateseire korraldamiseks.

Avalikkuse kaasamine

Veeseadusest lähtuvalt tuleb VMK meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava koostamisse kaasata kohalikke omavalitsusi, maavalitsusi jt huvitatud isikuid.

Tegevuskava põhineb 07.01.2016 Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud VMK meetmeprogrammil, mis oli avalikustamisel 2015. aastal kuue kuu vältel. Meetmeprogrammi meetmete näol on suures osas tegemist kehtivast seadusandlusest tulenevate nõuete täitmisega. Tegevuskava koostamise põhimõtted on koostatud koostöös Keskkonnaministeeriumiga.

Tegevuskava 2016-2017 koostamise käigus küsis KeA 2015. aasta sügisel ja 2016. aasta talvel vesikondade juurde moodustatud töörühmade (*edaspidi TÖR*) liikmetelt ettepanekuid meetmete tegevuskavasse planeerimiseks. 2015. aastal esitas ettepanekuid viis töörühma liiget, 2016. aastal kaks töörühma liiget. Tegevuskava koostamise põhimõtteid on tutvustatud 2015-2021 perioodi veemajanduskavade eelnõude avalikel aruteludel septembris 2015, samuti veemajanduskomisjoni koosolekul 30.11.2015. 2016. aasta märtsis on tegevuskava eelnõu arutelud toimunud Põllumajandusameti, Keskkonnainspektsiooni, Eestimaa Looduse Fondi ja täiendavalt ka Keskkonnaministeeriumi veesakonnaga.

Tegevuskava avaldatakse Keskkonnaameti kodulehel ning vesikondade kodulehel.

Ülevaate koostamine

Keskkonnaamet koostab igal aastal VMK meetmeprogrammi rakendamise kohta ülevaate ning esitab selle veemajanduskomisjonile heakskiitmiseks meetmeprogrammi rakendamisele järgneva aasta 1. märtsiks.

Rakendatud meetmetest ülevaate saamiseks lepitakse VMK rakendamisega seotud osapooltega kokku viisid, mil moel informatsiooni vahetatakse.

Meetmeprogrammi rakendamise ülevaade avaldatakse Keskkonnaameti kodulehel ning vesikondade kodulehel. Varasemad ülevaated leiab vesikondade kodulehelt <http://vesikonnad.keskkonnaamet.ee/?op=body&id=143>.

Kavandatud meetmed 2016-2017

Kõikidele mitte heas seisundis veekogumitele on planeeritud veemajanduskava 2015-2021 meetmeprogrammis meetmed eesmärgiga parandada seisundit. Tegevuskava ajavahemikuks 2016-2017 ei sisalda kõiki kogu perioodiks planeeritavaid meetmeid mitte heas seisundis veekogumitel, vaid tegevusi planeeritakse järk-järgult järgnevates tegevuskavades. Samas ei välista see meetmeprogrammiga kohustatud tegevuste igapäevast pidevat rakendamist.

Halvenenud seisundiga veekogumid

Uue perioodi 2015-2021 veemajanduskavade meetmeprogrammi meetmete planeerimisel arvestati 2013. aasta pinnaveekogumite seisundite vahehindanguid. Tegevuskava koostamise ajaks on kinnitatud 2014. aasta pinnaveekogumite seisundihinnangud, kus on toimunud muutused võrreldes 2013. aastaga. Täiendavate seireandmete põhjal on 26 pinnaveekogumi koondseisundi hinnang muutunud kas kesiseks, halvaks või väga halvaks (Lisa 3). Tabelis

kajastatud kogumitest 15-le on kavandatud 2016-2017 tegevuskavas konkreetsed tegevused. Samas osade kogumite puhul on vajalik eelnevalt kaardistada seisundi muutuse põhjused, pärast mida saab planeerida konkreetseid tegevusi seisundi parandamiseks. Mitmete kogumite puhul võib eeldada, et seisundi muutus tuleneb hindamismetoodikast (2014. aastal neid seirati, varasemad hinnangud tuginesid aga eksperthinnangul).

Nii näiteks on 2014. aasta koondseisundi hinnangu põhjal Saaremaal asuvate Natura veekogude Linnulaht ja Järise järv seisundid hinnatud 2014. aastal kesiseks. Linnulahe kaitsekorralduskava 2015-2024 põhjal on tegemist Eesti suurima naerukajakate koloonia ja teiste veelindude pesitsus- ja rändealaga. Linnulaht on madalaveeline merest eraldunud kinnikasvav jäänukjärv. Eelmainitu võib olla ka kesise seisundi põhjuseks. Pärast seda kui on täpsustatud, kas antud veekogu tervendamine on võimalik ja mõistlik, saab tegevuse lülitada järgmisesse tegevuskavasse. Läänemaa Suursoo maastikukaitsealal paikneva Tänavjärve kesise seisundi põhjuseks on vahehinnangus toodud toitained. Samas on tegemist raba keskel asuva järvega, mille lähiümbruses puuduvad reostusobjektid ning järvel pole sisse- ega väljavoolu. Seega vajavad seisundi muutuse põhjused täpsustamist.

2014. aasta pinnaveekogumite koondhinnangus on Hiiumaal asuva ja rabast alguse saava Vanajõe mitte hea seisundi põhjuseks nimetatud looduslik ning mitte hea elemendina välja toodud SUSE (suurselgrootud põhjaloomad). Antud juhul tuleb samuti täpsustada seisundi muutuse põhjuseid ning nendest lähtuvalt planeerida edaspidised tegevused.

Täpsemat mitte hea seisundi põhjuse selgitamist vajavad samuti Kaberla, Kurna, Ärna_2, Tarvasjõgi, Pirita_1 veekogumid. Selles osas teostab KeA esialgse ülevaate võimalikest mõjuritest ning vastavalt sellele planeeritakse tegevused järgmises tegevuskavas.

Lääne-Eesti vesikond

Lääne-Eesti vesikonnas on kokku 413 pinnaveekogumit, milledest mitte heas seisundis on 171 kogumit. Detailse ülevaate kavandatud meetmetest leiab pinnavee meetmete tabelist (Lisa 1). Tegevuskavas 2016-2017 on plaanitud administratiivseid tegevusi 35-l mitte heas seisundis pinnaveekogumil, kus koormusallikaks keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtted, samuti suured loomakasvatuskompleksid. Rakendatavaks meetmeks on põhiliselt keskkonnalubade tingimuste üle vaatamine ning ajakohastamine, vajadusel rangemate nõuete seadmine, rakendajaks Keskkonnaamet. Teise olulise Keskkonnaameti poolse administratiivse tegevusena saab välja tuua rajatud kalapääsude toimimise ning rändetõkete likvideerimise toimimise järelkontrolli. Neljal pinnaveekogumil on planeeritud täiendava meetmena uuringud kalade rändetingimuste parandamiseks ja kalade läbipääsu tagamiseks tehnilise meetme väljatöötamine eesmärgiga vee vooluhulga muutustest ja hüdro-morfoloogilistest kõrvalekalletest tingitud koormuse vähendamine paisutatud jõelõikudel, kus rakendajaks on veekasutaja.

Hajukoormuse vähendamine haritavalt maalt ainete vette leostumise vähendamisega on kavandatud 10-l mitte heas seisundis pinnaveekogumil. Tegevuse ellu viimise eest vastutab

põllumajandustootja. Hajukoormuse vähendamine kuivendussüsteemide kaudu ainete edasikandumise vähendamiseks toimub vastavalt Põllumajandusameti poolt kavandatud tegevusplaanile eesvoolude hoiutööde teostamisel (voolutakistuste eemaldamine, voolusängide puhastamine ristust ja settest, eesvoolude kallaste korrashoid). Seitsmel veekogumil on planeeritud tegevused hajukoormuse vähendamiseks kanaliseerimata elanikkonnaga piirkondades. Reovee kohtkäitluse korrastamise, sealhulgas reovee kogumine või väikepuhasti rajamine toitainete keskkonda jõudmise koormuse vähendamiseks, on omaniku vastutus.

Mitmeid pinna- ja põhjaveekogumeid haarav uuring pestitsiidide koormuse allikate ja päritolu selgitamiseks nitraaditundlikul alal on Keskkonnaameti poolt planeeritav meede.

Lääne-Eesti vesikonnas on planeeritud meetmeid seitsmele põhjaveekogumile (Lisa 2), millest vaid ühe, Kvaternaari Männiku-Pelguranna põhjaveekogum, seisund on halb. Ülejäänud kuue seisund on hinnatud ohustatuks ja seda peamiselt põllumajandusliku tegevuse, jääkreostuse, kaevandamise, veevõtu ja jäätmete ladestamisest tuleneva koormuse tõttu. Detailse ülevaate kavandatud meetmetest leiab tegevuskava 2016-2017 põhjavee meetmete tabelitest.

Halvas seisundis põhjaveekogumil on planeeritud Keskkonnaameti poolt vajadusel rakendada administratiivseid meetmeid vee seisundi edasise halvenemise vältimiseks rangemate keskkonnakaitsenõuete või täiendavate tingimuste seadmisega vee-erikasutuslubades. Samuti tuleb sellel kogumil tegeleda jääkreostusobjektide eel- ja järelhinnanguga. Ühtlasi on kavandatud kogumi seisundi parandamiseks koormusallikate uuring ja kaardistamine ning täpsema tegevuskava koostamine. Ohustatud kogumitel on ette nähtud nii administratiivseid, tehnilisi kui ka nõustamismeetmeid, samuti uuringuid. Administratiivsed meetmed on 16-l juhul seotud vee-erikasutuslubade tingimuste üle vaatamise ja vajadusel rangemate keskkonnakaitsenõuete või täiendavate tingimuste seadmisega. Neli meetet on seotud komplekslubades täiendavate põhjavee seire nõuete seadmisega ning üks meede puurkaevust veevõtu limiteerimisega.

Kavandatud on seitse uuringut põhjaveevarude hindamise ja kloriidide sisalduse suurenemise põhjuste selgitamiseks, kus rakendajaks on varude omanikud. Jääkreostuse ja saastunud aladega seonduvalt on ette nähtud 41 uuringut, kanaliseerimata aladega seoses üks uuring, kus rakendajaks on Keskkonnaministerium ja objekti omanik.

Ida-Eesti vesikond

Ida-Eesti vesikonnas on 309 pinnaveekogumit, milledest mitte heas seisundis on 126 kogumit. Detailse ülevaate kavandatud meetmetest leiab pinnavee meetmete tabelist (Lisa 1). Tegevuskavas 2016-2017 on plaanitud administratiivseid tegevusi 21-l mitte heas seisundis pinnaveekogumil, kus koormusallikaks keskkonnakompleksloa kohustusega ettevõtted, samuti suured loomakasvatuskompleksid. Rakendatavaks meetmeks on põhiliselt keskkonnalubade tingimuste üle vaatamine ning ajakohastamine, vajadusel rangemate nõuete seadmine, kus rakendajaks on Keskkonnaamet. Teise olulise Keskkonnaameti poolse administratiivse

tegevusena saab välja tuua rajatud kalapääsude toimimise ning rändetõkke likvideerimise toimimise järelkontrolli. Neljateistkümmel pinnaveekogumil on planeeritud täiendava meetmena uuringud kalade rändetingimuste parandamiseks ja kalade läbipääsu tagamiseks tehnilise meetme väljatöötamine eesmärgiga vee vooluhulga muutustest ja hüdromorfoloogilistest kõrvalekalletest tingitud koormuse vähendamine paisutatud jõelõikudel, kus rakendajaks on veekasutaja. Viiel kogumil on tegevuskavas planeeritud reostusuuring, reostuse likvideerimise tasuvusuuring ja likvideerimistööde keskkonnamõju analüüs ning asjakohasusel meetmete väljatöötamine või reaalne jääkreostuse likvideerimine, kus rakendajaks on omanik ja Keskkonnaministeerium.

Hajukoormuse vähendamine haritavalt maalt ainete vette leostumise vähendamisega on kavandatud 9-l mitte heas seisundis pinnaveekogumil, rakendajaks põllumajandustootja. Viiel veekogumil on planeeritud tegevused hajukoormuse vähendamiseks kanaliseerimata elanikkonnaga piirkondades. Reovee kohtkäitluse korrastamise, sealhulgas reovee kogumine või väikepuhasti rajamine toitainete keskkonda jõudmise koormuse vähendamiseks on omaniku vastutus. Samaselt teiste vesikondadega toimub ka Ida-Eesti vesikonnas hajukoormuse vähendamine kuivendussüsteemide kaudu ainete edasikandumise vähendamiseks Põllumajandusameti poolt kavandatud tegevusplaani alusel eesvoolude hoiutööde käigus (voolutakistuste eemaldamine, voolusängide puhastamine ristust ja settest, eesvoolude kallaste korrashoid).

Ida-Eesti vesikonnas on planeeritud meetmeid 12-l põhjaveekogumil, millest seitsme seisund on halb (Lisa 2). Halva seisundi põhjusteks on põllumajanduslik tegevus, kaevandamine ja jääkreostusalad. Viie heas seisundis põhjaveekogumi ohutegurina võib lisaks eeltoodule nimetada ka veevõttu. Detailse ülevaate kavandatud meetmetest leiab tegevuskava 2016-2017 põhjavee tabelist.

Halvas seisundis põhjaveekogumitel on planeeritud 29 ja heas seisundis kogumitel 13 meetet vee-erikasutuslubade tingimuste üle vaatamise ja vajadusel rangemate keskkonnakaitsenõuete või täiendavate tingimuste seadmisega, sealhulgas ühel juhul veevõtu piiramine juhul kui põhjaveekogumi seisund halveneb. Kolm meetet on seotud komplekslubades põhjavee seirenõuete kehtestamisega. Keskkonnalubadega seotud administratiivsete meetmete täitja on Keskkonnaamet.

Sulfaatide, nitraatide, pestitsiidide, naftasaaduste jt ainete sisalduse põhjuste selgitamiseks on kavandatud neli uuringut, kusjuures üks uuring on põhja- ja pinnaveekogumite seoste selgitamiseks ja seireks, vastutajaks Keskkonnaamet. Jääkreostusobjektidel on planeeritud neli reostusuuringut ja viie reostuskolde likvideerimine, kus rakendajaks on Keskkonnaministeerium ja objekti omanik. Veekaitsenõuete täitmise kontrolli meetme täitjaks on Keskkonnainspeksioon. Üheksa uuringut on kavandatud Ida-Eesti vesikonna kahele põhjaveekogumile seoses põlevkivi kaevandamise mõjuga, täitjaks valdavalt Keskkonnaministeerium. Lisaks on kavandatud ka 13 uuringut, mis on seotud jääkreostusobjektide eel- ja järelhindamisega baariumi, arseeni jt elementide ja ühendite sisalduse, nende põhjuste ja leviku selgitamiseks põhjaveekogumis.

Koiva vesikond

Koiva vesikonnas on 28 pinnaveekogumit, milledest mitte heas seisundis on 7 kogumit. Detailse ülevaate kavandatud meetmetest leiab pinnavee meetmete tabelist (Lisa 1). Tegevuskavas 2016-2017 on plaanitud administratiivseid tegevusi kahel mitte heas seisundis pinnaveekogumil, mis on ühel kogumil seotud keskkonnalubade tingimuste üle vaatamise ning ajakohastamisega, vajadusel rangemate nõuete seadmisega. Teise kogumi puhul teostab Keskkonnaamet koos Keskkonnainspeksiooniga vajadusel täiendavate tingimuste seadmise loaga või järelevalvet tegevuse üle veekogu ökoloogilise vooluhulga ja veerežiimi tagamisel paisutatud jõelõigul. Ühel pinnaveekogumil on planeeritud täiendava meetmena uuringud kalade rändetingimuste parandamiseks ja kalade läbipääsu tagamiseks tehnilise meetme väljatöötamine.

Koiva vesikonnas ei ole käesolevas tegevuskavas põhjavee meetmeid planeeritud.

Vesikonnaülesed meetmed

Läbiva tegevusena, olenemata pinnaveekogumi seisundist, on kavandatud kõikidel veekogumitel punktkoormuse mõju vähendamine asulatest, tööstusettevõtetest või väikestelt reoveekogumisaladelt (reoveepuhastid alla ja üle 2000 ie), kus rakendajateks on vee-ettevõtted või teised puhastite haldajad.

Lääne-Eesti ja Ida-Eesti vesikonnas on kaheksal põhjaveekogumil kavandatud veekeskkonnale ohtlike ainete uuring, mille täitja on Keskkonnaministeerium. Seitsmel kogumil on planeeritud kanaliseerimata alade reoveekäitlussüsteemide inventariseerimine ja selle jätkutegevused, kus täitjaks on kohalikud omavalitsused.

Mitmete vesikonnaüleste uuringute, nagu näitena loomakasvatuseettevõtete sõnnikukäitluse ja sõnnikuhoidlate inventuur, pestitsiidijääkide sisalduse ja dünaamika uuring pinna- ja põhjavees, rannikuveekogumite uuring veekogumi mittehea seisundi põhjuse tuvastamiseks, koormusallikate selgitamiseks ja edasiste meetmete määratlemiseks jt, rakendajaks on Keskkonnaministeerium.

Lääne- ja Ida-Eesti vesikondades on planeeritud põllumajandustootjate, samuti teiste veekasutajate ja ettevõtjate nõustamine põhjavee kaitstuse, seisundi hinnangute ja lämmastikkoormuse vähendamise võimalustest. Vesikonnaüleseks tegevuseks on veekogumiga seotud üldine keskkonnajärelevalve, mille eest vastutab Keskkonnainspeksioon.

Lisaks meetmetele on mitmeid Keskkonnaministeeriumi poolt kavandatud administratiivseid tegevusi, mis aitavad samuti kaasa vee seisundi paranemisele (Tabel 1):

Tabel 1. Keskkonnaministeeriumi poolt kavandatud administratiivsed tegevused

Tegevus	Aeg
SA KIK keskkonnaprogrammi veemajanduse programmi elluviimise koordineerimine - veekogumite surve tegureid (jääkreostus, ühiskanalisisatsioon, sh reoveepuhastid, muud veekogumite tervendamise tegevused ja asjakohased uuringud) lahendatavate projektide rahastamine.	2016-2017
SA KIK keskkonnaprogrammi veemajanduse programmi juurde hajukoormuse vähendamise alamprogrammi tegemine	2016
Reoveekogumisalade koormuste ja piiride kontroll ja korrigeerimine	2016
Pinnaveekogumite toitainete normide analüüs ja vajadusel ühtlustamine	2017-2018
Vesikonna piiride ja veekogumite tunnuste üle vaatamine	2017-2019
Õigusaktide muutmine	2016-2017
Juhendi "Juhendmaterjal hajaasustuse reoveekäitlussüsteemide valikuks sõltuvalt põhjavee kaitsest: soovituslik abimaterjal kohaliku omavalitsuste ja Keskkonnaameti töötajatele" koostamine	2016

Lisa 1. Pinnavee meetmed 2016-2017

Lisatud eraldi Exceli tabelina.

Lisa 2. Põhjavee meetmed 2016-2017

Lisatud eraldi Exceli tabelina.

Lisa 3. Halvenenud seisundiga pinnaveekogumite nimekiri

Nimekiri pinnaveekogumitest, kus 2014. aasta koondseisundi hinnang võrreldes 2013. aasta hinnanguga on halvenenud⁵.

VESIKOND	ALAMVESIKOND	VEEKOGUMI KOOD	VEEKOGUMI LÜHIKE NIMI	KOONDSEISUND 2013	KOONDSEISUND 2014
EE1	Harju	1083500_5	Jägala_5	kesine	halb
EE1	Harju	1083100_1	Kaberla	hea	halb
EE1	Harju	1090500_2	Kuivajõgi_2	hea	kesine
EE1	Harju	1093100_1	Kurna	hea	kesine
EE1	Harju	1092200_1	Leivajõgi	hea	kesine
EE1	Harju	1089200_1	Pirita_1	kesine	väga halb
EE1	Harju	1089200_3	Pirita_3	kesine	halb
EE1	Harju	1087000_1	Soodla_1	hea	halb
EE1	Harju	1085300_1	Tarvasjõgi	hea	kesine
EE1	Harju	1098900_1	Treppoja	hea	kesine
EE1	Harju	1079200_3	Valgejõgi_3	kesine	halb
EE1	Läänesaarte	1162600_1	Vanajõgi	hea	kesine
EE1	Harju	1094500_1	Vääna_1	hea	kesine
EE2	Peipsi	1047900_2	Leevi_2	hea	kesine
EE2	Viru	1063800_1	Mustajõgi	hea	halb
EE2	Viru	1076000_1	Mustoja_1	kesine	halb
EE2	Viru	1076000_2	Mustoja_2	hea	kesine
EE2	Peipsi	1003000_7	Võhandu_7	hea	kesine
EE2	Võrtsjärve	1018200_1	Välgita	hea	kesine
EE2	Võrtsjärve	1018300_2	Ärma_2	hea	kesine
EE1	Läänesaarte	2071200_1	Järise järv	hea	kesine
EE2	Peipsi	2065600_1	Lahepera järv	hea	kesine
EE1	Läänesaarte	2088700_1	Linnulaht	hea	kesine
EE1	Harju	2028300_1	Tänavjärv	hea	kesine
EE1	Harju	EE_3	Hara lahe r v	kesine	halb
EE1	Harju	EE_4	Kolga lahe r v	kesine	halb

EE1 – Lääne-Eesti Vesikond, EE2 – Ida-Eesti vesikond, EE3 - Koiva vesikond

Veekogumite seisundiinfo

⁵ <http://keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pinnavesi/veekogumite-seisundiinfo>